

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 28.6.2006
KOM(2006) 345 endelig

**BERETNING FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET**

om situationen i sektoren for bærfrugt og kirsebær til forarbejdning

{SEK(2006) 838}

DA

DA

- **Forord**

I formandskabets konklusioner om forenklingen af den fælles markedsordning for frugt og grøntsager i november 2004 blev Kommissionen bedt om at foretage en undersøgelse af den nye situation på EU's markeder for bærfrugt og anden rød frugt til forarbejdning efter udvidelsen og eventuelt fremsætte forslag til behandling af særlige problemer.

Det foreliggende dokument beskriver de vigtigste resultater af den undersøgelse, Kommissionen har foretaget, og drager konklusioner med hensyn til EU's politik. Den ledsages af et arbejdspapir, som indeholder en grundigere gennemgang af situationen i sektoren for bærfrugt og anden rød frugt til forarbejdning.

1. BAGGRUND

Det foreliggende dokument koncentrerer sig om kirsebær (surkirsebær, *Prunus Cerasus*, og sødkirsebær, *Prunus Avium*) og såkaldt bærfrugt. Udtrykket bærfrugt dækker sædvanligvis over tre typer frugt: egentlig bærfrugt (slægterne *Rubus* og *Morus*), ribs, solbær (slægten *Ribes*) samt blåbær (slægten *Vaccinium*) og nøddefrugt eller falsk frugt (arten *Fragaria*, dvs. jordbær).

Sektoren for bærfrugt og kirsebær til forarbejdning stod over for et vanskeligt år i 2004 med lave producentpriser på en lang række produkter (især solbær, jordbær og surkirsebær) i mange medlemsstater. De lave priser berørte også mange produkter i 2005 (især jordbær og solbær).

Da de nye medlemsstater, som har en omfattende sektor for bærfrugt og anden rød frugt til forarbejdning, tiltrådte EU, ændrede sektorens generelle situation i EU sig betydeligt. Ved udvidelsen med to vigtige producentlande, Ungarn og Polen, blev EU verdens største producent af bærfrugt til forarbejdningsindustrien.

2. GENNEMGANG AF SEKTORENS SITUATION

2.1. Sektorens hovedtræk i EU

På EU-plan udgør bærfrugt- og surkirsebærarealet¹ 0,25 % af det samlede dyrkede areal. Sektorens betydning er størst i de nordeuropæiske lande, når jordbær og sødkirsebær undtages. Med en andel på 1,10 % er Polen det land, hvor sektoren har størst betydning. Med udvidelsen i 2004 blev EU's produktion af bærfrugt (ribs og solbær, stikkelsbær, hindbær og jordbær) og surkirsebær betydelig forøget: det dyrkede areal voksede med et fra 69 000 hektar i EU-15 til gennemsnitlig 237 000 hektar i EU-25 i 2002-2004, heraf 141 000 hektar i Polen.

Med undtagelse af ribs, solbær og kirsebær, hvor høsten kan mekaniseres, er bærfrugtproduktionen stærkt arbejdskraftkrævende. Da priserne er lavere på forarbejdningmarkedet end på markedet for frisk frugt, betyder konkurrencepresset,

---

¹ Sødkirsebær medtages ikke her, da forarbejdningmarkedets andel af den samlede produktion er mindre (ca. 10 %) end for anden frugt.

at sektoren for bærfrugt til forarbejdning hovedsagelig ligger i lande, hvor arbejdskraften er billig.

Bærfrugt er ofte en blandt de få afgrødemuligheder i ugunstigt stillede regioner (f.eks. bjergagtige områder). Desuden betyder muligheden for at producere bærfrugt i smådrift, at sektoren er særlig velegnet til de små bedrifter, der ofte præger ugunstigt stillede eller bjergagtige områder. På disse bedrifter gør bærfrugt det muligt at udnytte familiearbejdskraften bedre. Den giver ofte deltidslandmænd en ekstra indtægt.

Skønt sektorens økonomiske størrelse i forhold til landbruget som helhed er begrænset, er den ofte koncentreret i særlige regioner i producentlandene. Den kan derfor bidrage betydeligt til den regionale økonomi.

2.2. Sektorens hovedtræk i Polen

Polen tegner sig for to tredjedele af EU's produktion af bærfrugt og surkirsebær til forarbejdningsindustrien.

I de sidste 15 år har frugtarealet ligget ret stabilt omkring 260-290 000 hektar. Heraf benyttes ca. 15 % til bærbuske (ribs og solbær, stikkelsbær, hindbær og andre buske) og 10 % til surkirsebær. Jordbærearnealerne har svinget i de sidste 15 år (det laveste var 38 000 hektarer i 2002 og det højeste var 65 800 hektar i 2001).

Bærfrugtproduktionen er koncentreret regionalt. Betydningen er størst i tre amter, der tegnede sig for ca. 55 % af den nationale produktion af bærfrugt og surkirsebær i 2002-2004: Lubelskie (24,1 % af den samlede produktionsmængde), Mazowieckie (20,9 %) og Łódzkie (11,4 %).

Da arbejdsløsheden i landdistrikterne er stor og bedrifterne små, er sektoren for bærfrugt til forarbejdning en vigtig kilde til indtægt og beskæftigelse. Det anslås, at den samlede frugt- og grøntsagssektor står for, hvad der svarer til 250 000 heltidsarbejdspladser (produktion, afsætning og forarbejdning). Det svarer alene i bærfrugt- og kirsebærsektoren til ca. 80 000 heltidsarbejdspladser.

Sektoren har overvægt af små bedrifter, selv om der i de seneste 15 år er sket en sammenlægning. For solbærs og surkirsebærs vedkommende tegner bedrifter med et frugtareal på under en hektar sig for ca. to tredjedele af den nationale produktion.

Den opsplittede produktion forværres af et ringe organisationsniveau. For frugt og grøntsager som helhed står den organiserede sektor (producentsammenslutninger og producentorganisationer) kun for 2 % af den samlede afsatte produktion af frugt og grøntsager.

Da størstedelen af bærfrugtproduktionen således er opsplittet, samles frugten i indsamlingscentre, der er spredt på landsbyerne i hele produktionsområdet, og transporteres derfra til industrien. De store bedrifter sælger som regel direkte til industrien. En mindre del (anslået til 10-15 %) af bærfrugt- og surkirsebærleverancerne til industrien sker på grundlag af kontrakter mellem producenterne og forarbejdningsvirksomhederne.

2.3. Situationen i de vigtigste delsektorer

For bærfrugt har undersøgelsen koncentreret sig om dyrket frugt og om hovedtyperne: solbær, hindbær og jordbær. Disse frugttyper tegner sig for over 90 % af bærfrugtproduktionen til industrien. For kirsebærs vedkommende er der blevet foretaget en særskilt undersøgelse af henholdsvis surkirsebær og sødkirsebær.

2.3.1. Jordbær

I EU er produktionen af jordbær med sigte på forarbejdningsindustrien især koncentreret i Polen. I de øvrige medlemsstater produceres der jordbær til markedet for frisk frugt, selv om også mindre mængder sælges til industrien. Polen står for ca. 60 % af de samlede jordbærleverancer til industrien i EU. Den andel af de samlede jordbærleverancer til EU's forarbejdningsindustri, som i EU-25 udgøres af import af frosne jordbær fra tredjelande, er vokset fra under 20 % før 2001/2002 til 38 % i 2003/2004.

Priserne (på jordbær til forarbejdningsindustrien og på frosne jordbær) brød sammen i EU i 2004 og 2005 på grund af det samlede pres fra den øgede EU-produktion i forhold til tidligere år og den øgede import af billige jordbær fra tredjelande, især Kina.

Den polske jordbærsektors hovedtræk kan opgøres således:

- På grund af de lave investeringsomkostninger er produktion af jordbær til forarbejdning blevet en supplerende indtægtskilde for mange husstande i landdistrikterne. Ud fra et socialt synspunkt spiller sektoren en betydelig rolle i landdistrikterne. Det anslås, at to tredjedele af produktionen i 2002 kom fra de 10 % af bedrifterne, hvis areal er over 0,5 hektar. De øvrige 90 % af bedrifterne, hvis jordbærareal er under 0,5 hektar, tegnede sig for en tredjedel af Polens samlede produktion.
- Sektoren har specialiseret sig i dyrkning af sorten Senga Sengana, som er en populær sort hos forarbejdningsindustrien. Denne sort egner sig imidlertid ikke til markedet for frisk frugt, udbyttet er lavt og høstsæsonen yderst kort, og høstmængden kan variere betydeligt afhængigt af vejrforholdene. Disse omstændigheder betyder sammen med de seneste års øgede import fra tredjelande, at dyrkningen af denne sort under de nuværende lave prisforhold er kommet under pres, især på de større markedsorienterede bedrifter.
- Den billige import, efterspørgselssvingningerne og de mange producenter og halvforarbejdningsvirksomheder skaber sammen med Senga Senganas egne egenskaber prissvingninger fra år til år, og de kan blive yderligere forværret af efterspørgslen på frosne jordbær i EU's fødevarerindustri.
- Senga Sengana bliver hurtigt fordærvet efter høsten, og hensigtsmæssig behandling er derfor nødvendig (især køling). Afsætningen til industrien er opsplittet, og kun små mængder sælges på kontrakt. På grund af den internationale konkurrence og de lave priser forekommer det ikke sandsynligt, at kontrakter med prisaftaler vil nå længere end til de delsektorer, der har særlige behov (f.eks. babymad og kvalitetssyltetøj). Den forskning, der udføres for at løse problemerne

i forbindelse med dyrkning af Senga Sengana, omfatter økologiske frugtavlsmetoder, nye dyrkningsmetoder og bedre metoder til beskyttelse mod gråskimmel.

De nuværende lave priser på jordbær til forarbejdning i EU gør det i nogle medlemsstater vanskeligt for sektoren for friske jordbær at regulere markedet for friske bær ved at sælge til forarbejdningsindustrien.

EU's efterspørgsel på halvforarbejdede jordbær er vokset drastisk siden 1990'erne. Væksten er imidlertid i vid udstrækning sket i frugttilberedningsindustrien, der for en stor del af sine produkters vedkommende ikke er afhængig af en bestemt sort. Væksten gælder også saft- og drikkevareindustrien. Derimod er syltetøjsindustriens behov stabilt.

2.3.2. *Solbær*

Solbær dyrkes i de nordeuropæiske medlemsstater, og her tegner Polen sig alene for 70 % af EU's produktion. EU er verdens største producent, produktionen i tredjelande er ret begrænset, og EU importerer kun ubetydelige mængder solbær. Priserne på råvarer og halvforarbejdede produkter brød sammen i 2003, fordi produktionen af solbær voksede fra næsten 150 000 tons i gennemsnit i 1998-2002 til 200 000 tons i 2003 og 2004. Produktionen har nået et rekordagtigt niveau, mens forbruget af de endelige fødevarerprodukter (hovedsagelig frugtbaserede drikkevarer) ikke har været præget af en lignende vækst, og udsigterne til eksport uden for EU er ret begrænsede. Produktøkonomien styres af en produktionscyklus på ca. 10-12 år, idet producenterne er tilbøjelige til at foretage nyplantninger, når priserne er høje, og dermed baner vejen for det næste prisfald.

Tilpasning af de dyrkede arealer er nødvendig, for at produktionen kan bringes ned på et mere passende niveau. Rydning af overskydende beplantninger er et af de midler, avlerne sædvanligvis benytter. Solbær er en flerårig afgrøde og indgår i bedriftens vekseldrift. Rydning af overskydende arealer sker derfor også som led i avlernes vekseldriftssystem.

På efterspørgselssiden er forbruget af fødevarer, som indeholder solbær, stabilt eller endda faldet. Solbærprodukter er udsat for konkurrence fra andre produkter (appelsinjuice, tranebærsaft osv.). Forbruget kunne muligvis øges ved hjælp af mere reklame og produktfornyelse.

2.3.3. *Hindbær*

Siden udvidelsen i 2004 er EU's produktion af hindbær vokset fra 28 000 tons til 87 000 tons (gennemsnit i 2002-2004), og to nye store producentlande er kommet til: Polen (med 48 000 tons) og Ungarn (10 000 tons). Forarbejdningsindustrien er den vigtigste aftager af frugten i de to nye medlemsstater, hvorimod den spiller en mindre rolle i de øvrige medlemsstater, bortset fra Frankrig, hvor ca. 10 % af produktionen sælges til industrien. I Det Forenede Kongerige har den skotske sektor tidligere fortrinsvis arbejdet for industrien. På grund af manglende konkurrencedygtighed gik sektoren imidlertid næsten helt over til markedet for frisk frugt i begyndelsen af 2000.

I EU-25 er leverancerne af hindbær til forarbejdningsindustrien vokset fra 115 000 tons i 2000 til over 160 000 tons i 2004. I 2004 førte de store forsyninger af hindbær til den europæiske industri til et prisfald. Ca. to tredjedele af de samlede leverancer til industrien består af frosne hindbær. Serbien har i mange år været EU's vigtigste leverandør af frosne hindbær med en eksport på gennemsnitligt 54 000 t til EU-25 i 2002-2004, fulgt af Chile med et gennemsnit på 14 000 t. I de seneste år er den andel af EU's samlede forsyninger af frosne hindbær, som produceres i EU, på grund af produktionsforøgelsen i Polen (fra gennemsnitligt 20 000 t i 1999-2002 til 30 000 t i 2003-2004) vokset fra 20 % i 2002 til 31 % i 2004.

Det er lykkedes Polen at sikre sig en pæn del af markedet i de sidste ti år og landet ser ud til at kunne forbedre sin stilling yderligere på grund af en række fordele: tradition for at dyrke hindbær, billig arbejdskraft, grundig forskning i sortsudvikling og en stor halvforarbejdningsindustri. På den anden side er den splittede produktion og producenternes spredte afsætning til industrien en alvorlig hindring for forbedring af sektorens konkurrencedygtighed. Forbedring af produktionen på bedriftsniveau og af afsætningen til den halvforarbejdende industri er afgørende for, at sektoren kan stabilisere sig.

I Ungarn er produktionen af hindbær gået tilbage i de sidste ti år. Skønt efterspørgslen i EU har været konstant, er eksporten af frosne hindbær gået tilbage på grund af svigtende konkurrenceevne. Landet har stået overfor øget konkurrence på markedet, mens sektoren indadtil har haft øgede omkostninger. Desuden kræver naturforholdene i Ungarn, at der udvikles kunstvanding (landet ligger ved sydgrænsen for det europæiske hindbær dyrkningsområde), hvad der på nuværende tidspunkt ikke er rentabelt, når der skal produceres til forarbejdningsmarkedet.

2.3.4. *Surkirsebær*

Surkirsebær dyrkes i lande med et koldt klima, især i Nordamerika og Nordeuropa. Surkirsebær spises sjældent friske. De bliver som regel konserveret eller frosset lige efter høsten og benyttes til forskellige produkter, heriblandt kompot, syltetøj, saft og desserter.

I EU domineres surkirsebærsektoren af tre lande: Polen (190 000 t i 2002-2004), Ungarn (51 000 t) og Tyskland (31 000 t). Tilsammen tegner disse tre lande sig for 87 % af EU's samlede produktion. I tidsrummet 1998-2004 voksede EU-25's produktion af surkirsebær i gennemsnit med 5 % om året og nåede op på 340 000 t i 2004. Størstedelen af denne vækst fandt sted i Polen. Også i Ungarn er produktionen vokset. I Tyskland er sektoren gået tilbage siden 1990'erne, fordi importen fra central- og østeuropæiske lande har medført øget konkurrencepres. Polen tegner sig for 60 % af EU's produktion af surkirsebær.

Bedrifterne er små i Tyskland og Polen, selv om store bedrifter vinder frem i Polen. Store bedrifter er derimod fremherskende i Ungarn (bedrifter på 10 ha og derover tegner sig for 50 % af det samlede areal mod 3 % i Polen). Da bedrifterne er små, høstes kirsebærrene med håndkraft i Tyskland og Polen. I Ungarn høstes 30 % af produktionen ved hjælp af maskiner. Arbejdskraftomkostningerne spiller derfor en afgørende rolle for produktionens rentabilitet, og Tyskland er dårligt stillet i forhold til Ungarn og Polen.

I Tyskland og Ungarn spiller producentorganisationer og producentsammenslutninger (PO og PS) en vigtig rolle for afsætningen af surkirsebær til forarbejdningsindustrien: Det drejer sig i Tyskland om 40 % af den samlede produktion og i Ungarn om 50-60 %. Derimod spiller PO og PS en ubetydelig rolle i Polen.

EU-25's import fra tredjelande har begrænset betydning for de samlede leverancer af surkirsebær til EU's forarbejdningsindustri, idet det i 2002-2004 gennemsnitligt drejede sig om en andel på 11 %.

Produktionen af surkirsebær har oplevet en drastisk vækst i de nye EU-medlemsstater siden 1990'erne. Undersøgelsen viser, at prisfaldet i 2004 skyldtes, at høsten i EU og Serbien var større end industriens behov. Da der stadig anlægges nye plantager, især i Polen, kan priserne meget vel forblive lave, medmindre vejret påvirker høsten, således som det skete i 2005.

2.3.5. Sødkirsebær

Ca. 15 % af EU's produktion af sødkirsebær udnyttes af forarbejdningsindustrien. I tre medlemsstater sigter en del af sektoren på forarbejdningsindustrien: Frankrig, Italien og Spanien. De vigtigste anvendelsesformål er konservere (kirsebær i saft og andre produkter), forarbejdning med alkohol (især til konditorindustrien) og sukkersyltning (sukkerysyltede kirsebær).

Siden begyndelsen af 1990'erne er produktionen af syltede sødkirsebær gået tilbage i EU, især fordi syltede surkirsebær importeret fra Centraleuropa eller importerede syltede sødkirsebær er trådt i stedet. EU's produktion af sødkirsebær, som er forarbejdet med alkohol, har desuden fået konkurrence fra lignende produkter, der importeres fra tredjelande. Sektoren er gået betydeligt tilbage.

Frankrig og Italien er de største producenter af sukkerysyltede kirsebær i EU, fulgt af Spanien. I Frankrig og Italien har sektoren siden 1990'erne udviklet sig i hver sin retning. I Italien gik industrien i begyndelsen af 1990'erne over fra italiensk producerede råvarer til import fra tredjelande (Bulgarien, Tyrkiet og Rumænien). En betydelig del af de råvarer (foreløbigt konserverede kirsebær), der importeres fra tredjelande, geneksporteres efter lettere forarbejdning (sortering efter størrelse og kvalitet osv.) til tredjelande. En del af råvarerne forarbejdes til sukkerysyltede kirsebær. I Frankrig har sektoren fulgt en konsekvent strategi, som bygger på stærk integrering af råvarekæden og samordnede fremgangsmåder og samordnet indsats inden for erhvervet. Der blev inden for erhvervets egne rammer udviklet forskellige foranstaltninger for at fremme råvarekædens konkurrencedygtighed. Trods øget konkurrence, vil industrien stadig benytte lokalt producerede råvarer.

3. DE VIGTIGSTE KONKLUSIONER

Meget af den frugt, der produceres til forarbejdning, har i de seneste år haft vanskeligheder på EU's marked på grund af prisfald (producentpriserne og priserne på halvforarbejdede produkter). Disse vanskeligheder kan tilskrives forhold, der kan deles i tre hovedgrupper med forskellig gyldighed fra produkt til produkt: 1) øget konkurrence fra tredjelande (jordbærsektoren), 2) overskudsproduktion i forhold til

markedets behov og 3) utilstrækkelig konkurrencedygtighed i dele af sektoren på grund af splittede råvarekæder (ringe organisationsniveau blandt producenterne osv.).

Ligesom for andre afgrødesektorers vedkommende kan der også opstå midlertidige vanskeligheder på grund af andre forhold (f.eks. dårligt vejr).

3.1. Konkurrence fra import fra tredjelande

Undersøgelsen viser, at importen af surkirsebær til EU-25 er af ringe betydning, og at import af solbær ikke finder sted. Importen har større betydning, når det drejer sig om hindbær og sødkirsebær, selv om den i de seneste år er faldet for hindbærs vedkommende. Når det gælder frosne jordbær, er importen vokset i de sidste tre år. Sektoren for jordbær til forarbejdningsindustrien har derfor stået over for import af billige frosne jordbær fra tredjelande, især Kina.

Kommissionen er netop i færd med at undersøge, om importen fra Kina er sket til dumpingpriser.

3.2. Problemet med overskydende produktion i forhold til markedets behov

3.2.1. Produktionskapacitetens tilpasning til efterspørgslen

EU's produktionspotentiel, når det drejer sig om solbær og surkirsebær, er større end industriens nuværende behov. Medmindre høsten påvirkes af vejrforholdene, vil priserne sandsynligvis forblive lave. I begge sektorer er produktionspotentielt vokset betydeligt i de seneste år, idet høje priser indtil for ganske nylig har ført til nyplantninger.

Under disse omstændigheder vil nogle avlere muligvis overveje at opgive produktionen og omstille arealerne til andre afgrøder. EU's statsstøtteregler tillader under visse omstændigheder, at medlemsstaterne indfører ordninger for rydningsstøtte. For at fremme arealernes omstilling til andet end bærbuske (der betragtes som en flerårig afgrøde i EU's lovgivning) kan medlemsstater, der benytter FLP's enkeltbetalingsordning inden for rammerne af den historiske model, indføre nye referencebeløb for avlerne i områder, hvor der foretages strukturomlægning, ved hjælp af den nationale reserve².

EU's programmer for udvikling af landdistrikterne kan også fremme bedrifternes omlægning til andre landbrugsaktiviteter (foranstaltninger under akse 1 "Forbedring af landbrugets og skovbrugets konkurrenceevne" i den nye forordning for udvikling af landdistrikterne³) eller til aktiviteter uden for landbruget (foranstaltninger under akse 3 "Forbedring af livskvaliteten i landdistrikterne og tilskyndelse til diversificering af den økonomiske aktivitet"). Støtteforanstaltninger under akse 3 fremmer aktivitetsspredningen i landdistrikterne og styrker dermed den lokale økonomi og dens evne til at overvinde de vanskeligheder, der kan opstå i bestemte landbrugssektorer.

---

² Se artikel 42 i Rådets forordning (EF) nr. 1782/2003 (EFT L 270 af 21. oktober 2003).

³ Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 (EUT L 277 af 21. oktober 2005).

3.2.2. *Fremme af efterspørgslen: reklame og produktinnovation*

I forhold til anden frugt er markederne for bærfrugt af begrænset størrelse. Det gælder både friske og forarbejdede produkter. Sektorens produkter er sjældent genstand for reklameprogrammer, og derfor er de ikke særlig velkendte blandt forbrugerne. Sektorens virksomheder har i nogle medlemsstater taget initiativer for at reklamere for deres produkter. I denne forbindelse kan EU-støtte til reklame for landbrugsprodukter spille en vigtig rolle for at formidle kendskabet til bærfrugt og fremme af efterspørgslen på den.

Produktinnovation er et vigtigt middel, hvormed markederne kan udvides eller fornys. Mange foranstaltninger under programmerne for udvikling af landdistrikterne kan bistå virksomhederne med at udvikle nye produkter: støtte til investeringer i afsætning og forarbejdning, støtte til samarbejde blandt avlerne om udvikling af nye produkter og støtte til avlernes deltagelse i fødevarekvalitetsordninger.

3.3. **Fremme af sektorens konkurrencedygtighed**

Blandt de svagheder i råvarekæden, som undersøgelsen har påvist, er den opsplittede produktion og afsætning af bærfrugt til forarbejdningsindustrien i Polen den mest kritiske.

Det hævdes sommetider, at en ordning svarende til den støtteordning, der ifølge Rådets forordninger (EF) nr. 2201/96 og nr. 2202/96 gælder for PO, som sælger friske produkter til forarbejdningsindustrien, ville medvirke til at løse de problemer, der skyldes den opsplittede produktion, ved at tilpasse en stor del af afsætningen til industriens behov, og således bidrage til at stabilisere sektoren. De nuværende ordninger på grundlag af de her nævnte forordninger var imidlertid først og fremmest begrundet i højere producentpriser i EU end i tredjelande. Det gælder imidlertid ikke for en stor del af sektoren for bærfrugt og kirsebær til forarbejdningsindustrien. Desuden er man netop i færd med at foretage en gennemgang af de nuværende ordninger for at bringe dem mere i overensstemmelse med FLP-reformen.

Kommissionen mener derfor, at indførelse af en sådan støtteordning teknisk set ikke blot ville være utilstrækkelig, men også malplaceret. Kommissionen erkender, at den polske sektors lave organisationsniveau og den opsplittede afsætning til industrien er alvorlige problemer i forhold til sektorens konkurrencedygtighed. Den mener imidlertid, at både den første og den anden grundpille i den nuværende fælles landbrugspolitik kan udnyttes til løsning af disse problemer.

Hjørnестenen i FMO er den støtte, der gives til producentorganisationerne (PO) for at styrke deres konkurrencedygtighed. Denne støtte kanaliseres gennem de samfinansierede driftsprogrammer, der udføres af PO.

Der gives også støtte til producentsammenslutninger (PS), der gennemfører en anerkendelsesplan for at opfylde de kriterier, som er blevet anerkendt af en PO. Denne støtte er særlig relevant for de nye medlemsstater, hvor sektorens organisationsniveau ofte er ringe, og de producentsammenslutninger, som er under dannelse, har for ringe størrelse til at opfylde kravene til PO i de første år af deres levetid. Støtte til PS kan tage to former: støtte for at fremme deres dannelse og lette

deres administrative drift og investeringsstøtte (i form af særlige lån eller kapitalydelse).

I forbindelse med reformen af den fælles markedsordning for frugt og grønsager kan Kommissionen foreslå særlig supplerende støtte til medlemsstater med et ringe organisationsniveau.

Også EU's programmer for udvikling af landdistrikterne kan spille en rolle, det gælder ikke mindst foranstaltninger under akse 1 "Forbedring af landbrugets og skovbrugets konkurrenceevne". Det drejer sig især om foranstaltninger som støtte til modernisering af landbrugsbedrifter og støtte til forøgelse af landbrugsprodukters værdi (afsætning og forarbejdning). Under akse 1 kan der også benyttes overgangsforanstaltninger i nye medlemsstater, der giver støtte til delvis selvforsynende landbrugsbedrifter og til oprettelse af producentsammenslutninger.

Den manglende organisation i de største producentmedlemsstater og manglen på økonomiske data om de pågældende sektorer nødvendiggør en bedre overvågning af den økonomiske situation i den pågældende sektor på EU-plan, eventuelt med indførelse af regelmæssige møder mellem de pågældende eksperter.

3.4. Behandling af en krisesituation

Ligesom det er tilfældet med andre frugttyper, er produktionen af bærfrugt og kirsebær til forarbejdningsindustrien stærkt afhængig af vejrforholdene. Regnvejr kan ødelægge høsten, mens godt vejr i hele sæsonen kan forøge den.

Godtgørelser til avlere, der lider tab på grund af dårligt vejr, er tilladt ifølge EU's regler for landbrugsstøtte. Kommissionen foreslår i denne forbindelse at forenkle disse regler og gøre det lettere at få krisestøtte. Det foreslås navnlig, at støtte, der skal godtgøre for virkningerne af dårligt vejr, fritages for først at skulle godkendes af Kommissionen, så udbetaling til avlerne sker hurtigere.

At undlade at høste frugten kunne være et middel i tilfælde af uventede, midlertidige vanskeligheder på grund af overforsyning på markedet. Muligheden for, at godtgørelser for at lade høsten sidde kan blive støtteberettigede i producentsammenslutningernes driftsprogrammer, skal først drøftes i forbindelse med reformen af den fælles markedsordning for frisk frugt og grønsager.

3.5. Afsluttende bemærkninger

Stort set var de vigtigste faktorer, som førte til krisesituationen i sektoren for bærfrugt og kirsebær til forarbejdning i 2004 og 2005, overforsyning (surkirsebær i 2004 og solbær) og den opsplittede råvarekæde.

For hver enkelt problemkategori er der blevet foretaget en gennemgang for at finde ud af, hvilke af Fællesskabets nuværende ordninger, der kunne anvendes på dem. Denne gennemgang viser, at problemerne kan løses ved hjælp af allerede eksisterende ordninger. I den fælles markedsordning for frugt og grønsager og programmerne for udvikling af landdistrikterne har EU dog velegnede midler, hvormed råvarekæderne kan bringes til at fungere bedre i sektoren for bærfrugt og kirsebær.

Den foreliggende rapport og Kommissionens ledsagende arbejdsdokument, som indeholder en oversigt over sektoren for bærfrugt og kirsebær til forarbejdning, vil blive taget i betragtning sammen med de eksterne vurderinger og konsekvensanalysen, når reformen af den fælles markedsordning for frugt og grønsager skal udarbejdes.